

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BYTOMIU

z dnia 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu na 2025 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu na 2025 rok, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Bytomiu
z dnia2024 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W BYTOMIU NA 2025 ROK**

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Realizatorzy Programu	8
3. Cele operacyjne, kierunki oraz działania w ramach Programu	10
4. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	20
5. Monitorowanie i ewaluacja realizacji Programu	21
6. Środki finansowe na realizację Programu	22
7. Podsumowanie	22
Spis tabel	23

1. Wprowadzenie

W celu realizacji w 2025 roku zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) oraz rozwiązywaniem problemów narkotykowych (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii) opracowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu na 2025 rok, zwany dalej „Programem”.

Program określa zadania w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, jak również minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, używania narkotyków oraz uzależnień do zachowań (behawioralnych). W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się dzieci z rodzin z problemem uzależnień, w tym behawioralnych. Zakres przedmiotowy Programu wynika z przepisów cytowanych wyżej ustaw oraz ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym.

Istotną część prezentowanego Programu stanowią działania dotyczące przemocy domowej.

Problemy będące konsekwencją picia alkoholu oraz stosowania środków uzależniających są jednym z największych zagrożeń społecznych. Zjawiska te mają istotny wpływ na ogólny stan zdrowia Polaków, poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również kształtowanie relacji w środowisku rodzinnym. Alkoholizm i narkomania to choroby społeczne, których konsekwencje dotyczą osoby uzależnione i ich najbliższe otoczenie społeczne. Uzależnienie, zarówno od alkoholu, jak i od innych środków psychoaktywnych, prowadzi do degradacji życia psychicznego, moralnego oraz społecznego. Nie można uniknąć szkód powstających w wyniku zażywania wymienionych substancji, ale można podejmować działania, celem zmniejszenia ich rozmiarów i dotkliwości.

Program wytycza główne kierunki działań profilaktycznych oraz rozwiązywania problemów uzależnień, jest kontynuacją wielu działań profilaktyczno–terapeutycznych inicjowanych w poprzednich latach, a jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego i zintegrowanego systemu działań profilaktycznych i naprawczych w gminie.

Istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom, których patomechanizm jest podobny, niezależnie od czynników, które to uzależnienie wywołują, a charakter

podejmowanych zadań w zakresie profilaktyki jest wspólny dla wszystkich uzależnień. Program zawiera katalog działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów z obszaru uzależnień, w tym także behawioralnych, będąc jednocześnie częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2021–2026, przyjętej uchwałą nr L/666/21 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 października 2021 r.

Podkreślić należy, iż głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, będących skutkiem nadużywania alkoholu i innych środków odurzających, poprzez podejmowanie różnorodnych działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i innych uzależnień, wzrost społecznej świadomości w tym zakresie, integrację społeczną osób uzależnionych oraz podtrzymywanie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Z przeprowadzonej przez bytomskie placówki oświatowe diagnozy wynika, że do czynników ryzyka sięgania po narkotyki i inne substancje uzależniające należy m. in. dysfunkcyjność rodziny (zaburzenia relacji i więzi rodzinnych, separacje, rozwody, wysoki poziom konfliktów w rodzinach, niekonsekwencja w wychowywaniu, nadmierna tolerancja, modelowanie nieprawidłowych zachowań i postaw, nieporadność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych), przebywanie w środowiskach zdemoralizowanych, niska samoocena, podatność na presję rówieśniczą, konflikty z prawem, nadpobudliwość, słaba odporność na frustrację, niedojrzałość emocjonalna i społeczna.

Wyniki z dotychczas prowadzonych badań oraz zapotrzebowanie środowisk szkolnych potwierdzają potrzebę kontynuacji wszystkich prowadzonych do tej pory w Bytomiu programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych dla młodzieży oraz specjalistycznych szkoleń dla nauczycieli. Powyższe potwierdza również raport z badań pn. „Problematyka uzależnień i przemocy w opiniach wybranych grup społecznych Bytomia”, przeprowadzonych pod koniec 2021 roku przez Stowarzyszenie Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego w Katowicach. Niepokojące sygnały o ponownie zwiększającej tendencji do sięgania po alkohol coraz to młodszej populacji wyraźnie wskazują, że niezbędne jest także prowadzenie szkoleń dla sprzedawców alkoholu w celu przedstawienia im obowiązujących zasad postępowania przy jego sprzedaży, zwłaszcza w odniesieniu do osób nieletnich i nietrzeźwych.

Istotną kwestią jest realizacja przez gminę zadania w zakresie udzielania rodzinom z problemem uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przed przemocą.

Utrzymywanie się długiego okresu pozostawania bez pracy stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilenia się problemów uzależnień i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego, co w konsekwencji może prowadzić do zachowań agresywnych i przemocy domowej. Osłabienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny w sposób szczególny naraża dzieci na destrukcyjne formy aktywności, związane m. in. ze spożywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Przy opracowywaniu Programu wykorzystano dane miasta za rok 2023. Łączny limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Miejską w Bytomiu wynosi 2100, w tym: 900 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne), 1200 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy). W 2023 roku na terenie gminy funkcjonowało 389 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, z czego 292 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 97 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Przedsiębiorcom wydano 43 jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy w 2023 r. (na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych), wyniosła 192 441 089,84 zł, z czego wartość sprzedaży alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 86 182 842,66 zł, alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła 23 110 982,72 zł oraz alkoholu powyżej 18% - wyniosła 83 147 264,46 zł.

W 2023 r. doprowadzono do wytrzeźwienia do bytomskiej Izby Wytrzeźwień 3158 osób z terenu miasta Bytomia.

Na terenie gminy w placówkach oświatowych i innych działały miejsca pomocy dzieciom z rodzin z problemem m. in. alkoholowym, w formach: specjalistycznej (z programem socjoterapeutycznym), opiekuńczej (z programem wychowawczym)

i w formie podwórkowej – 18 placówek posiadających zezwolenia, które objęły opieką w 2023 r. ogółem ok. 522 uczniów.

W Dziale Terapeutyczno-Profilaktycznym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu łącznie terapią objęto 884 osoby. Ponadto, 2466 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych uczestniczyło w zajęciach informacyjno-edukacyjnych o charakterze profilaktycznym, a 75 przedstawicieli instytucji miejskich uczestniczyło w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Centrum.

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w 2023 r. na terenie gminy Bytom działał Ośrodek Interwencji Kryzysowej, prowadzono grupy wsparcia i terapeutyczne oraz grupy robocze. Realizowano program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, adresowany do osób stosujących przemoc.

W Centrum Integracji Społecznej w Bytomiu prowadzone były działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2023 r. dla 149 uczestników realizowano zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej. Ponadto, na terenie gminy prowadzono Klub Integracji Społecznej dla 88 osób.

Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu w 2023 r. przeprowadzili 270 rozmów z osobami uzależnionymi od alkoholu i 45 rozmów z członkami ich rodzin. Komisja w 205 przypadkach podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień poprzez skierowanie wniosku do sądu. Członkowie Komisji kontaktowali się z osobami dotkniętymi przemocą domową, w tym: z 30 osobami doznającymi przemocy domowej oraz 9 osobami stosującymi przemoc domową.

W 2023 roku przeprowadzono 39 kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży na terenie Bytomia.

2. Realizatorzy Programu

Głównym realizatorem i koordynatorem Programu jest Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, z siedzibą przy ul. Tarnogórskiej 3. Działalność tej jednostki finansowana jest przede wszystkim ze środków uzyskiwanych z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ze środków pochodzących z opłat, o których mowa w art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, zwane dalej „Koordynatorem Programu”, prowadzi terapię osób uzależnionych i członków ich rodzin, działalność informacyjną dotyczącą możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej przez osoby uzależnione, udziela pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzi grupy wsparcia dla rodzin, w których występuje problem uzależnienia, prowadzi programy profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół, obejmujących również nauczycieli i rodziców. Ponadto, realizuje cykl zajęć edukacyjno-informacyjnych dla młodzieży dotyczący problemu uzależnień, organizuje i wspiera szkolenia dla osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi, jak również prowadzi i realizuje kampanie społeczno-edukacyjne dotyczące uzależnień, skierowane do mieszkańców miasta.

Mając na uwadze wielopłaszczyznowe oddziaływanie problemów uzależnień, w realizacji poszczególnych celów, na zasadzie partnerskiej, mogą uczestniczyć podmioty, których działalność statutowa obejmuje zadania należące do sfery zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, działalności charytatywnej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury fizycznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego lub przeciwdziałania patologiom społecznym, promocji i organizacji wolontariatu, a także rodziny osób uzależnionych oraz grupy samopomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

W celu jak najlepszej realizacji działań z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom, miasto Bytom może zlecać również realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Organizacje te realizują zadania z obszaru profilaktyki skierowanej do różnych grup społecznych w zakresie leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód oraz postrehabilitacji i pomocy socjalnej, na podstawie umów.

Partnerami realizującymi Program są m.in.:

1) Urząd Miejski w Bytomiu (UM):

a) Wydział Polityki Społecznej,

b) Wydział Edukacji;

2) miejskie jednostki organizacyjne, w szczególności:

a) Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (CPU), będące jednocześnie

Koordynatorem Programu,

b) Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna (PPP),

c) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR),

d) Centrum Integracji Społecznej (CIS),

e) placówki oświatowe (szkoły) (S),

f) placówki oświatowo-wychowawcze (POŚW),

g) placówki opiekuńczo-wychowawcze (POW),

h) specjalny ośrodek wychowawczy (SOW),

i) Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR),

j) Straż Miejska (SM);

3) Bytomskie Centrum Kultury – miejska instytucja kultury (BCK);

4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA);

5) Zespół Interdyscyplinarny w Bytomiu (ZI);

6) podmioty lecznicze świadczące usługi w zakresie terapii uzależnień (PL);

7) Komenda Miejska Policji (KMP);

8) Sanepid;

9) organizacje pozarządowe (głównie stowarzyszenia abstynenckie) i instytucje wyznaniowe, mające w swoich statutach zapisy uprawniające do działań zawartych w Programie;

10) inne podmioty, mające w swych statutach zapisy umożliwiające wykonywanie zadań zawartych w Programie, a niewymienione w powyższym katalogu.

Partnerzy Programu wymienieni w punktach od 1 do 5 realizują zadania zgodnie ze swoimi celami statutowymi, partnerzy wymienieni w punktach od 6 do 8 realizują zadania ustawowe, natomiast partnerzy wymienieni w punktach 9 i 10 będą zapraszani do współpracy na zasadzie pełnej dobrowolności.

3. Cele operacyjne, kierunki oraz działania w ramach Programu

Rozwiązywanie problemów uzależnień jest jednym z najważniejszych obszarów działania administracji lokalnej. Polski model rozwiązywania tych problemów zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych zlokalizowana jest na poziomie samorządu terytorialnego.

W Narodowym Programie Zdrowia wskazano cel strategiczny, którym jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu, natomiast jednym z celów operacyjnych jest profilaktyka uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkotykowych, przeciwdziałania przemocy domowej, redukcja szkód, rehabilitacja zdrowotna, społeczna i zawodowa oraz integracja społeczna osób uzależnionych, należy do zadań własnych gminy. Zatem głównym celem Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych oraz używania substancji psychoaktywnych oraz innych uzależnień, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Bytomia oraz prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Cel operacyjny 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Kierunki:

- wsparcie instytucji zajmujących się leczeniem adresatów określonych w celu operacyjnym 1 oraz realizacją programów pomocy terapeutycznej (indywidualnej i grupowej) i rehabilitacyjnej,
- prowadzenie działań w zakresie pomocy ww. adresatom, dążącym do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie,
- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej na temat możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej i instytucjonalnej przez osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem,
- prowadzenie poradnictwa dla osób eksperymentujących, uzależnionych oraz zażywających substancje psychoaktywne.

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 1

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Wspieranie programów niestacjonarnej terapii uzależnień	CPU	liczba osób objętych terapią
2	Prowadzenie terapii (indywidualnej i grupowej) członków rodzin osób uzależnionych	CPU	liczba osób objętych terapią
3	Prowadzenie działalności informacyjnej na temat możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej i instytucjonalnej przez osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem	CPU, PPP, MOPR, CIS, MKRPA, SM	liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjnych
4	Dofinansowanie szkoleń podnoszących kompetencje osób prowadzących psychoterapię uzależnień	UM, MKRPA CPU	liczba osób, które odbyły szkolenia
5	Udzielanie pomocy merytorycznej przy tworzeniu i prowadzeniu grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin	CPU	liczba działających grup samopomocowych
6	Poradnictwo indywidualne połączone z promowaniem zdrowego stylu życia i motywowaniem osób zagrożonych uzależnieniem do zerwania z nałogiem	CPU	liczba osób, którym udzielono indywidualnej porady

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Cel operacyjny 2

Udzielanie rodzinom z problemem uzależnień oraz rodzinom dotkniętym przemocą domową pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą domową.

Kierunki:

- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień oraz dotkniętych przemocą,

- wspieranie inicjatyw w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej oraz podejmowanie działań wobec rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz przemocy,
- organizowanie zajęć dla rodzin (indywidualnych lub grupowych) ukierunkowanych na zmianę nawyków zachowania, które mogą utrudniać reintegrację społeczną,
- udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- zapewnienie ochrony przed przemocą domową.

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 2

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Działania związane z udzielaniem pomocy psychospołecznej i prawnej	CPU, MOPR	liczba osób objętych pomocą
2	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin, w których występuje problem uzależnienia oraz przemocy domowej	CPU, MOPR	liczba prowadzonych grup wsparcia
3	Prowadzenie programu korekcyjno–edukacyjnego dla osób stosujących przemoc	MOPR	liczba osób objętych programem, liczba rodzin objętych terapią w związku z przemocą, uzależnieniem, gdy sprawca uczestniczy w programie korekcyjno-edukacyjnym
4	Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (OIK)	MOPR	liczba osób (osobodni)

			korzystających z usług OIK
5	Realizacja projektu pn. „Prawo ochronnym parasolem dziecka”	MOPR	liczba przeprowadzonych wizyt w rodzinach, liczba podjętych interwencji
6	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego	ZI	liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty, w których współwystępuje problem szkodliwego spożywania alkoholu bądź uzależnienia; liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty, w których osoba małoletnia została wskazana jako osoba doświadczająca przemocy
7	Wspieranie środowisk dotkniętych problemem uzależnień w prawidłowym	MOPR	liczba rodzin i osób w tych

	funkcjonowaniu społecznym, w tym osób bezdomnych		rodzinach korzystających ze wsparcia MOPR
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Cel operacyjny 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo–rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Kierunki:

- wspieranie programów profilaktycznych, edukacyjnych i zdrowotnych skierowanych do dzieci i młodzieży z grup ryzyka: ze środowisk marginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym,
- prowadzenie szkoleń dla rodziców i nauczycieli w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień,
- wspieranie realizacji programów profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym behawioralnym oraz promujących zdrowy styl życia w szkołach i innych placówkach pracujących na rzecz dzieci i młodzieży na terenie Bytomia, z uwzględnieniem programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
- wspieranie działalności podmiotów działających w obszarze profilaktyki uzależnień,
- utrwalanie postaw abstynenckich w środowisku dzieci i młodzieży oraz zwiększanie świadomości młodzieży w zakresie szkód wynikających z używania środków psychoaktywnych,
- wzbogacenie oferty pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży, jako alternatywy dla uzależnień, w tym działalności profilaktyczno–wychowawczej świetlic, również świetlic z programem zajęć socjoterapeutycznych, z możliwością dożywiania,
- udział w profilaktycznych kampaniach edukacyjnych dotyczących promocji zdrowia i przeciwdziałania uzależnieniom,

– upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych.

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 3

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół, obejmujących również nauczycieli i rodziców	CPU, UM, S, PPP, OSiR	liczba uczestników zajęć profilaktycznych
2	Prowadzenie zajęć edukacyjno-informacyjnych dla młodzieży dotyczących problemu uzależnień, w tym behawioralnych	CPU, S	liczba uczestników biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych, liczba zajęć informacyjno-edukacyjnych
3	Wspieranie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wsparcia dziennego i innych oraz prowadzenie działań związanych z dożywianiem dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych	UM, POW, POŚW, S, SOW	liczba odbiorców programów
4	Organizowanie i wspieranie szkoleń dla osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	CPU, UM, ZI, MOPR	liczba zorganizowanych szkoleń, liczba przeszkolonych osób

5	Wspieranie kształcenia pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, opiekunów, liderów młodzieżowych, w dziedzinie profilaktyki uzależnień	CPU, UM, S	liczba przeszkolonych osób
6	Udział w kampaniach społeczno–edukacyjnych na temat uzależnień, w tym behawioralnych, skierowanych do mieszkańców miasta	CPU, UM, S, MOPR, BCK	liczba kampanii społeczno-edukacyjnych
7	Opracowanie i rozpowszechnienie materiałów informacyjno–edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień	CPU, UM, MOPR, S, PPP	liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjnych
8	Ścisła współpraca z pedagogami w zakresie ujawniania problemów uzależnień (w tym narkotykowych) wśród młodzieży	CPU, S, UM, PPP	ilość zgłoszonych przez pedagogów interwencji

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Cel operacyjny 4

Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki:

- organizowanie spotkań, konferencji i debat na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- organizowanie szkoleń i spotkań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej, dotyczącej problemów uzależnień i ich mechanizmów,
- poszerzanie wiedzy nt. zaburzeń wynikających z używania alkoholu, w tym: Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (Fetal Alcohol Spectrum Disorder-FASD).

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 4.

Tabela 4. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 4

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Prowadzenie programu profilaktycznego dla uczniów dotyczącego problematyki FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych)	UM, CPU, S	liczba odbiorców programu
2	Prowadzenie szkoleń i zajęć warsztatowych z zakresu metod rozpoznawania wczesnej fazy uzależnienia, wczesnej interwencji dla osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi	CPU	liczba osób uczestniczących w szkoleniach
3	Organizowanie spotkań, konferencji i debat na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	UM, CPU, S, BCK	liczba zorganizowanych debat, spotkań, konferencji
4	Zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych	CPU, S	ilość zakupionych materiałów informacyjnych

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Cel operacyjny 5

Podejmowanie działań w zakresie skutecznego przestrzegania prawa dotyczącego dostępności do alkoholu, ograniczenia jego reklamy, promocji i spożywania.

W przypadku stwierdzenia naruszenia prawa, występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Kierunki:

- podejmowanie czynności zmierzających do przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- zwiększenie świadomości sprzedawców alkoholu na temat konsekwencji prawnych i społecznych wynikających ze sprzedaży napojów alkoholowych.

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 5

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	UM, MKRPA	liczba osób uczestniczących w szkoleniach
2	Kontrola punktów sprzedaży alkoholu	MKRPA, UM, SM	liczba przeprowadzonych kontroli

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz naruszenia przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych Prezydent Miasta wskazuje osobę do występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w tych sprawach.

Cel operacyjny 6

Stosowanie instrumentów prawnych i społecznych wobec osób nadużywających alkoholu, stosujących przemoc domową, nieprzestrzegających norm prawnych i zasad współżycia społecznego.

Kierunki:

- współpraca instytucji działających na rzecz ograniczania przypadków naruszania prawa, zakłócania porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie Bytomia.

Działania w ramach ww. kierunków przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 6

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Świadczenie usług na rzecz osób doprowadzonych do wytrzeźwienia w izbie wytrzeźwień	CPU	liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia
2	Doprowadzenie osób do wytrzeźwienia	SM	liczba osób doprowadzo-

			nych do wytrzeźwienia
3	Podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązkowego poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego	MKRPA	liczba wniosków skierowanych do sądu
4	Budowanie i wykorzystywanie systemu monitorowania miejsc, w których spożywany jest alkohol lub inne substancje psychoaktywne oraz dochodzi do incydentów przemocowych	SM	liczba interwencji wynikających z monitorowania, liczba kamer

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Cel operacyjny 7

Wspieranie realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Kierunek:

Zmniejszenie marginalizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych.

Działanie w ramach ww. kierunku przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 7

Lp.	Rodzaj działań	Realizatorzy	Miernik
1	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez dofinansowanie projektów mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezrobociem, uzależnieniem i bezdomnością	CIS, MOPR (w zakresie działania Klubu Integracji Społecznej)	liczba uczestników zajęć, liczba osób, które ukończyły proces reintegracji zawodowej;

			liczba osób, które podjęły pracę w efekcie uczestnictwa w zajęciach
--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

4. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej „Komisją”:

- 1) opracowuje projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu;
 - 2) podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu poprzez Zespół Zadaniowy ds. Profilaktyki i Lecznictwa Odwykowego;
 - 3) rozpatruje, ocenia i opiniuje wnioski o dotacje dla podmiotów realizujących zadania zawarte w Programie poprzez Zespół Zadaniowy ds. Oceny Programów i Wniosków o Dotacje na Realizację Zadań objętych Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - 4) zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi opiniuje wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z zasadami wynikającymi z uchwał Rady Miejskiej w Bytomiu;
 - 5) zgodnie z art. 18 ust. 8 cytowanej wyżej ustawy dokonuje kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, na podstawie upoważnienia Prezydenta Bytomia;
 - 6) monitoruje działania profilaktyczne i edukacyjne realizowane na terenie miasta.
2. Zakres działania Komisji określa regulamin działania ustalony zarządzeniem Prezydenta Bytomia.
3. Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w pracach – posiedzeniach Komisji i Zespołów Zadaniowych, o których mowa

w ust.1 pkt 2 i 3, oraz za realizację czynności, o których mowa w ust.1 pkt 5, przysługuje wynagrodzenie:

1) za udział w posiedzeniu Komisji:

a) dla przewodniczącego Komisji w wysokości 14% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane,

b) dla pozostałych członków Komisji w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane;

2) za udział w posiedzeniu Zespołów Zadaniowych w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane;

3) za udział w kontroli w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane;

4) za udział w czasie wolnym od pracy w innych czynnościach niewymienionych powyżej związanych z realizacją ustawowych zadań Komisji i zleconych przez przewodniczącego Komisji lub Prezydenta Bytomia, w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane.

4. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, wypłacane jest na podstawie listy obecności potwierdzonej przez przewodniczącego Komisji, a wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, wypłacane jest na podstawie przedłożonego przewodniczącemu Komisji protokołu kontroli. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 4 wypłacane jest na podstawie polecenia wyjazdu wydanego przez przewodniczącego Komisji lub Prezydenta Bytomia.

5. Monitorowanie i ewaluacja realizacji Programu

Za monitorowanie realizacji zadań wynikających z Programu odpowiedzialny jest Koordynator Programu, który przygotowuje roczny raport z realizacji Programu dla Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Prezydenta Miasta. Realizatorzy - partnerzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu wymienieni

w części 2. Programu, zobowiązani są do przekazania Koordynatorowi Programu informacji o zrealizowanych przez siebie działaniach.

Prezydent Bytomia przedkłada Radzie Miejskiej w Bytomiu raport, o którym mowa powyżej, w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r.

6. Środki finansowe na realizację Programu

Środki finansowe, pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczone są na finansowanie zadań Programu. Planowane środki na realizację w 2025 roku zadań Programu, ujęte w projekcie budżetu miasta Bytomia na 2025 r., wynoszą łącznie 3.900.000,00 zł i są zabezpieczone po stronie wydatków w dziale 851 – Ochrona zdrowia w rozdziale 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz w rozdziale 85153 – Zwalczanie narkomanii. Dodatkowym źródłem finansowania są środki pochodzące z opłat, o których mowa w art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ich wysokość będzie wynikać z decyzji Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy.

7. Podsumowanie

Realizacja określonych w Programie celów, kierunków i działań ma za zadanie podniesienie jakości i dostępności działań profilaktycznych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych prowadzonych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych.

Wyznaczone kierunki i działania mają na celu ograniczenie skutków nadużywania alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych powodujących nie tylko szkody zdrowotne, ale również społeczne, takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, wzrost przestępczości i wykroczeń, zdarzenia drogowe, przemoc domowa, agresja/autoagresja, wykluczenie społeczne, bezrobocie i bezdomność. Działania te wymagają skoordynowanej, interdyscyplinarnej współpracy wszystkich podmiotów realizujących Program.

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 1.....	11
Tabela 2. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 2.....	12
Tabela 3. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 3.....	15
Tabela 4. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 4.....	17
Tabela 5. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 5.....	18
Tabela 6. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 6.....	18
Tabela 7. Rodzaj działań, realizatorzy i mierniki dla celu operacyjnego 7.....	19

UZASADNIENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu na 2025 rok został opracowany zgodnie z zadaniami określonymi w art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, jak również potrzebami występującymi na terenie gminy.

Ww. Program dotyczy kształtowania polityki społecznej oraz jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie w poprzednich latach. Kompleksowo określa cele i kierunki działań, zmierzające do zmniejszenia skali zjawiska uzależnień w środowisku lokalnym, ograniczenia społecznych i zdrowotnych skutków wynikających z nadużywania substancji psychoaktywnych, głównie alkoholu i narkotyków, a także uzależnień behawioralnych, poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Ponadto, Program określa zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu.

Program finansowany jest głównie ze środków uzyskiwanych z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Koordynatorem ww. Programu jest Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, przy ul. Tarnogórskiej 3.